

Blazer TX33

Restauratieverslag

2000 - 2008

POOLSTER

Historie TX33.

De Blazer TX33 is in 1918 gebouwd op de werf 'De Hoop' van Ulbe Zwolsman in Workum. Opdrachtgever: visser Cornelis Drijver [1866-1931] uit Oosterend [Texel]. Bij de bouw in 1918 is rekening gehouden met inbouw van een motor in de TX33. De kosten bedroegen f 7000 voor de Blazer en f 6400 voor de Kromhout motor. De TX33 was tot 1937 actief als vissersschip op Texel. In 1937 is het schip verkocht naar Ouddorp, waar het tot 1957 onder visserijnummer 0D4 voer. Van 1957 tot 1960 viste het schip onder nummer IJM23.

Het verval trad op gedurende jaren zestig van de vorige eeuw tot scheepstimmerman Piet Dekker in 1972 met de restauratie begon. Bijna alles boven het berghout werd vernieuwd. Vanaf 1976 werd het schip, getuigd en wel, opnieuw in de vaart gebracht. In het begin van de tachtiger jaren sloeg het noodlot echter toe; door kortsluiting brandde het schip voor een deel af. Na deze ramp begon opnieuw het proces van aftakeling. Ook latere eigenaren bleken niet bij machte het schip voor nog verder verval te behoeden.

Het vaartuig werd aangekocht door de in 2000 opgerichte Stichting Behoud Blazer.

De Stichting stelt zich tot doel: behoud van deze allerlaatste authentieke Blazer d.m.v. een totale restauratie. Een en ander om een bijdrage te leveren aan het veiligstellen van een belangrijk stuk maritieme cultuurhistorie. Deze restauratie is inmiddels voltooid en de Blazer is vervolgens in het Nationaal register Varende Monumenten, dat wordt beheerd door de Federatie Oud-Nederlandse Vaartuigen, opgenomen.

Technische data

Blazer TX33 - Poolster

Lengte:	15.50 mtr
Breedte:	5.50 mtr
Diepgang:	1.00 mtr
Materiaal casco:	Eikenhout, verwerkt circa 25 ton
Materiaal dekken:	Amerikaans grenen, Pitch Pine
Materiaal mast:	Lariks
Motor:	DAF 575 – 120PK – diesel
Zeilen:	vlasdoek, hand genaaid!

grootzeil	60 m ²
fok	30 m ²
kluiver	30 m ²

Scheepstype blazer en de relatie met Makkum

De blazer of blaes stamt uit de tweede helft van de 19e eeuw. Het scheepstype is Fries uit de tijd van de Friese werven zoals bijvoorbeeld Zwolsman [Workum, afstammeling van de Makkum], Alkema, Bergsma en Zwolsman[Makkum] en Gebr. Krul [Terschelling, opgeleid door Jacob Amels van Makkum]. Het schip is een platbodem, waarbij het achterschip S-spanten heeft en hoger is dan bijvoorbeeld een botter. Het werd gebouwd voor de visserij op het Wad en de Noordzee. Om die reden zijn er dekken over het gehele schip. Dit soort schepen waren voorzien van een bun, waarin de vis levend kon worden bewaard. Door zogenaamde bunkaren [schotten met gaten onder de waterlijn aan beide zijden van het schip] kon het water vrijelijk instromen voor verversing. De meeste blazers hadden 1 vrijstaande mast met als tuigage fok, grootzeil, kluiver en bijzeilen. Als bouw materiaal werd overwegend eikenhout gebruikt voor vlak / gangen en spanten. De dekken waren overwegend van Amerikaans grenen. De mast was veelal lariks. In Peasens Moddergat, op Texel en in Den Helder, op Terschelling en later ook in Ouddorp en Goede Reede op Goeree Overflakkee hebben totaal ca 150 Blazers gevestigd. (over de visserij in Peasens en Moddergat is een boeiende historische roman 'Foarby it Boarkumer fjoer' geschreven door Durk van der Ploeg)

Van oude schepen...

Van oude houten vaartuigen zijn over het algemeen geen tekeningen bekend. Zij werden op basis van globale bestekken en mallen gebouwd vroeger. Wanneer er heden ten dage “groot achterstallig onderhoud” wordt gepleegd, dan wordt het bestaande casco van het schip, stukje bij beetje vervangen door nieuw. Restauratie als het belangrijkste middel om het model en constructie van oude scheepstypen te behouden. Zo ook de Blazer TX33.

Replicabouw vergt een geheel andere werkwijze dan de herbouw van inmiddels verdwenen types zoals tegenwoordig ook veel wordt gedaan. Daarbij beschikt men niet meer over oorspronkelijke modellen, maar moet men uitgaan van de historische bestekken en beschrijvingen en scheepstaferelen, zoals die in voorgaande eeuwen geschilderd zijn.

Restauratie is de kunst van de scheepstimmerman om het oorspronkelijke model te bewaren. Dat betekent dat alle oude onderdelen voor de sloop zorgvuldig worden opgemeten en/of gefotografeerd, zodat het schip stukje bij beetje wordt vernieuwd. Veelal blijven oude spanten als tijdelijk “houvast” voor de nieuwe huidgangen staan, waarna ze later worden vervangen.

Het bestuur van de Stichting Behoud Blazer heeft anno 2001 besloten om, gezien de status van het schip op dat moment, over te gaan tot een totale restauratie.

De stichting behoud blazer [SBB]

Eind 1999 is het initiatief genomen om het wrak van de TX33 te restaureren. Hiervoor is een aparte stichting in het leven geroepen. Begin 2000 werden de bestuursleden benoemd en zijn de werkzaamheden van start gegaan.

1e doel: werving van de benodigde fondsen/geld en goederen in natura
[in 2000 totaal begroot op circa 1 miljoen gulden]

Medio 2003 kon het startsein worden gegeven in Den Helder op het terrein van Cape Holland. De restauratie werd gegund aan de Friese scheepstimmerlieden Ivor van Klink en Rinse Wiegersma.

2e doel: continuïteit van de inkomsten¹

Dit was een moeizaam en taai project dat echter door stug doorzetten en creatief blijven zoeken naar nieuwe mogelijkheden en oplossingen tot een goed einde is gebracht.

¹ In dit traject hebben vele sponsors, zowel in Noord-Holland en Friesland, bijzondere hulp geboden in geld en goederen in natura. [zie sponsorlijst op de site: www.blazerbehoud.nl]

Tussentijds is het project van Den Helder naar Makkum (gemeente Wûnseradiel) overgebracht, daar instanties en Stichtingen in Friesland de laatste afrondende subsidies en/of sponsoring voor hun rekening hebben genomen.

3e doel: informatie

Ondermeer door de website www.blazerbehoud.nl en de Blazerbrief en tot de te waterlating een tijdelijk bezoekerscentrum. De restauratie is medio 2007 afgrond; het interieur in de winter en het optuigen medio 2008. Een expositie over de restauratie van de TX 33 en historie van de Makkumer scheepbouw is te vinden in de Waag in Makkum.

Samenwerking intergemeentelijke sociale dienst Zuidwest Friesland: een éclatant succes.

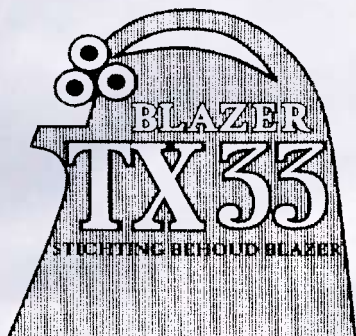
Absoluut vermeldenswaardig is de samenwerking met de ISD-zwf, Bolsward, in het “Friese deel” van het project te noemen. Doordat de restauratie diverse activiteiten voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in zich heeft die zeer zinvol en interessant zijn, is besloten tot intensieve samenwerking. Gesteld kan worden dat het project niet alleen een voorbeeldproject is geworden, maar ook heel succesvol! Verschillende deelnemers zijn na een stageperiode bij het Blazerproject van ongeveer een half jaar, teruggekeerd in de werkende maatschappij of zijn begonnen aan een opleiding die hen in staat stelt een passende baan te vinden.

Exploitatie en verhuur

Er kan nu opnieuw kennis worden gemaakt met de sfeer van vroeger. Met ervaart hoe er toen werd gekookt op een turfvuurtje en hoe 's avonds het logies verlicht werd door slingerende olie-lampen. Hoe de netten werden gehaald of hoe het was om te manoeuvreren onder zeil. Een unieke manier om het vissermanleven van toen te leren kennen... Het uiteindelijke doel is om vanuit de historische steiger in Makkum zoveel mogelijk mensen te laten genieten van het varen met een authentiek zeilend vissersschip. Dat kan op een vast moment in de week voor opstappers; dat kan met groepen van max. 12 personen excl. de bemanning; dat kan op ieder gewenst moment na overleg. Ook is het schip geschikt voor promotionele activiteiten. Voor verdere informatie en/of boekingen:

info@hetfriesehart.nl – liesbethgadron@blazerbehoud.nl
www.blazerbehoud.nl – www.hetfriesehart.nl

POOLSTER

WWW.BLAZERBEHOUD.NL

Colofon

Ontwerp en opmaak: Leerbedrijf Jonge helden, Lyda de Weijer

2e druk, oplage

© Stichting Behoud Blazer 2009

Postbus 3081, 3003 AB Rotterdam

06-53-39-34-98

liesbethgadron@blazerbehoud.nl

www.blazerbehoud.nl

bankrekening: 37.83.86.042 ten name van

Stichting Behoud Blazer